

РЕЦЕНЗІЯ

доктора педагогічних наук, професора,
завідувача кафедри фізичної терапії, ерготерапії

Базильчука Олега Вікторовича

на дисертаційне дослідження **Ребрини Андрія Анатолійовича**
на тему **«Підготовка майбутніх фахівців фізичного виховання і спорту до
формування сприятливих для здорового способу життя особистісних
якостей дітей підліткового віку»**, подане на здобуття наукового ступеня
доктора філософії за спеціальністю 011 Освітні, педагогічні науки,
галузь знань 01 Освіта / Педагогіка

1. Актуальність теми дослідження та її зв'язок з науково-дослідними темами.

У сучасних умовах значно зростають вимоги до якості професійної підготовки майбутніх фахівців, особливо фахівців сфери фізичного виховання і спорту, зміщенням акценту на суб'єктність особистості, ефективність її самореалізації, оскільки ринок праці потребує конкурентоздатних фахівців. Поки триває війна, необхідно по можливості мінімізувати та компенсувати освітні втрати, щоб зменшити падіння економіки країни та забезпечити її відновлення та розвиток. Мінімізація та компенсація втрат і дисфункцій у вищій освіті є внеском у майбутню відбудову та процвітання нашої держави. Одним з основних компонентів професійної діяльності майбутніх фахівців фізичного виховання і спорту у закладах освіти є руховий, що забезпечує необхідну рухову активність особистості з метою її гармонійного фізичного розвитку, підвищення функціональних можливостей організму, вдосконалення життєво необхідних рухових умінь та навичок, розширення рухового досвіду через формування стійкої мотивації до занять фізичною культурою і спортом.

З врахуванням вищезазначеного, проведене Ребриною Андрієм Анатолійовичем дослідження проблеми підготовки майбутніх фахівців фізичного виховання і спорту до формування сприятливих для здорового способу життя особистісних якостей дітей підліткового віку, має особливу актуальність та своєчасність.

Дослідження виконано у Хмельницькому національному університеті у відповідності до тематичного плану науково-дослідницьких робіт за темою «Формування особистості як суб'єкта самотворення» (державний реєстраційний номер 0119U103663).

2. Найбільш суттєві наукові результати, що містяться в дисертації.

До найбільш значущого наукового результату дослідження

Андрія Ребрини віднесено: вирішення важливого наукового завдання формування компетентності майбутнього фахівця з фізичного виховання і спорту до формування сприятливих для здорового способу життя особистісних якостей дітей підліткового віку, що сприятиме формуванню гармонійно розвиненої особистості підлітків.

3. Нові факти, одержані здобувачем. У результаті старанного та повного наукового пошуку дисертантом уперше виокремлено й науково обґрунтовано організаційно-педагогічні умови підготовки майбутніх фахівців фізичного виховання і спорту до формування сприятливих для здорового способу життя особистісних якостей дітей підліткового віку (розвиток мотивації майбутніх фахівців фізичного виховання і спорту до формування сприятливих для здорового способу життя особистісних якостей дітей підліткового віку; доповнення змісту фахових дисциплін темами варіативного модуля «Здоровий спосіб життя»; використання інформаційно-комунікаційної системи «Активні парки» у підготовці майбутніх фахівців фізичного виховання і спорту до формування сприятливих для здорового способу життя особистісних якостей дітей підліткового віку); розроблено структурно-функційну модель підготовки майбутніх фахівців фізичного виховання і спорту до формування сприятливих для здорового способу життя особистісних якостей дітей підліткового віку. Винесено обґрунтовані корективи до змісту, форм, методів навчання майбутніх фахівців фізичного виховання і спорту до формування сприятливих для здорового способу життя особистісних якостей дітей підліткового віку. Вдосконалено діагностичний апарат для з'ясування стану готовності майбутніх фахівців фізичного виховання і спорту до формування сприятливих для здорового способу життя особистісних якостей дітей підліткового віку (критерії та показники). Розширено та уточнено сутність понять «підготовка майбутніх фахівців фізичного виховання і спорту до формування сприятливих для здорового способу життя особистісних якостей дітей підліткового віку», «готовність майбутніх фахівців фізичного виховання і спорту до формування сприятливих для здорового способу життя особистісних якостей дітей підліткового віку». Подальшого розвитку набули теоретико-методичні положення щодо підготовки майбутніх фахівців фізичного виховання і спорту до здорового способу життя та компоненти (когнітивний, емоційно-ціннісний, особистісний, поведінковий) готовності майбутніх фахівців фізичного виховання і спорту до формування сприятливих для здорового способу життя особистісних якостей підлітків.

4. Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації.

Дисертація складається з анотації, вступу, трьох розділів і висновків до

них, загальних висновків, списку літературних джерел (258 найменувань, із них – 28 англійською мовою) та 28 додатків (120 сторінок). Обсяг дисертації – 343 сторінки, основний зміст викладено на 190 сторінках (15 таблиць і 3 рисунки).

Аналіз тексту дисертації та змісту публікацій Андрія Ребрини, дають підстави констатувати наукову обґрунтованість і достовірність отриманих результатів, а також про володіння дослідницькими компетентностями здобувача на належному рівні, що реалізувалось у досягненні поставленої мети дисертаційного дослідження.

Не викликає заперечень обґрунтованість наукових положень і висновків дисертаційного дослідження, які опираються на сучасні досягнення в галузі психології та педагогіки, теорії і методики фізичного виховання, а також положень системного, діяльнісного та компетентнісного підходів.

Для вирішення наукового завдання дослідження автором використано комплекс методів дослідження, зокрема: теоретичних – аналіз наукової літератури й нормативних документів, синтез, порівняння, узагальнення та систематизація одержаних даних для зіставлення різних поглядів науковців щодо проблеми підготовки майбутніх фахівців фізичного виховання і спорту до формування сприятливих для здорового способу життя особистісних якостей дітей підліткового віку; уточнення ключових понять, визначення структурних компонентів готовності майбутніх фахівців фізичного виховання і спорту до формування сприятливих для здорового способу життя особистісних якостей дітей підліткового віку; для з'ясування особливостей розвитку особистісних якостей дітей підліткового віку; моделювання – для побудови моделі; емпіричних – експертного оцінювання для виокремлення організаційно-педагогічних умов, що сприяють підвищенню якості підготовки майбутніх фахівців фізичного виховання і спорту до формування сприятливих для здорового способу життя особистісних якостей дітей підліткового віку; педагогічне спостереження, анкетування, тестування, бесіда; педагогічний експеримент – для експериментальної перевірки ефективності організаційно-педагогічних умов підготовки майбутніх фахівців фізичного виховання і спорту до формування сприятливих для здорового способу життя особистісних якостей дітей підліткового віку; математичної статистики – для кількісно-якісного аналізу одержаних результатів дослідження та доведення їхньої статистичної достовірності (критерій Пірсона χ^2).

Достовірність проведеного дослідження забезпечувалась завдяки чіткому алгоритму дій, достатньому часу для проведення апробації,

оптимальним вибором використаних методів, достатньою кількістю учасників експерименту.

Результати дисертаційного дослідження впроваджено в освітній процес Хмельницького національного університету (довідка № 11 від 06.04.2023); Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського (довідка 06/04-1 від 12.04.2023); Українського державного університету імені Михайла Драгоманова (довідка № 197/1 від 13.04.2023); Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка (довідка № 26/23 від 16.06.2023); Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника (довідка № 01-23/53 від 06.04.2023); Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка (довідка № 346/33-03 від 20.04.2023).

Основні результати дослідження за темою дисертації опубліковано у 21 публікації, із них: 6 статей у наукових фахових виданнях України; 3 статті в наукових періодичних виданнях, що індексовані Scopus / Web of Science Core Collection; 3 статті у виданнях зарубіжних країн; 7 публікацій у збірниках наукових праць і матеріалах конференцій; навчально-методичний посібник; методичні рекомендації.

5. Значення для науки і практики одержаних автором результатів.

Практичне значення результатів полягає в розробленні й упровадженні навчально-методичного забезпечення для підготовки майбутніх фахівців фізичного виховання і спорту до формування сприятливих для здорового способу життя особистісних якостей дітей підліткового віку, а саме: спеціальних курсів вибіркового спрямування «Психологія здоров'я та здорового способу життя», «Сучасні оздоровчі системи», «Основи теорії спорту для всіх»; варіативного модуля «Здоровий спосіб життя»; навчально-методичного посібника «Формування здорового способу життя учнів та студентів на традиціях українського козацтва»; методичних рекомендацій «Педагогічні основи здорового способу життя студентів засобами рухової активності: методичні рекомендації до самостійного вивчення дисципліни здобувачами першого (бакалаврського) рівня вищої освіти спеціальностей 014.11 «Середня освіта (Фізична культура)» та 017 «Фізична культура і спорт». Одержані результати дослідження стануть у нагоді майбутнім фахівцям фізичного виховання і спорту як один з ефективних інструментів їх підготовки до формування сприятливих для здорового способу життя особистісних якостей дітей підліткового віку.

6. Рекомендації щодо використання результатів і висновків дисертації.

Отримані А. А. Ребриною результати наукового дослідження

рекомендується використовувати у системі освітніх послуг для майбутніх фахівців фізичного виховання і спорту; для дітей підліткового віку та підвищення кваліфікації вчителів фізичної культури і тренерів-викладачів з виду спорту.

7. Оцінка змісту дисертації та її завершеність. Структура дисертації охоплює анотації українською й англійською мовами, списку публікацій здобувача, вступу, трьох розділів, пов'язаних послідовністю викладу і внутрішньою логікою, висновків до кожного розділу, загальних висновків, списку літературних джерел (258 найменувань, з них – 28 англійською мовою), 28 додатків. Загальний обсяг дисертації – 343 сторінки, обсяг основного тексту – 190. Робота містить 15 таблиць та 3 рисунки. Зміст дисертації достатньою мірою розкриває її ключові аспекти та відповідає меті дослідження і поставленим завданням.

Науковий апарат дисертаційного дослідження збалансований. Об'єкт, предмет, мета дослідження, зазначені у вступі, відповідають темі наукового пошуку. Також висвітлено наукову новизну, практичне значення, подано відомості про апробацію й упровадження результатів дослідження, особистий внесок здобувача, структуру та обсяг дисертації. Зазначений комплекс методів дослідження (теоретичні, емпіричні та методи математичної статистики) відповідає висунутим завданням.

У першому розділі висвітлено теоретичні основи підготовки майбутніх фахівців фізичного виховання і спорту до формування сприятливих для здорового способу життя особистісних якостей дітей підліткового віку, зокрема з'ясовано особливості розвитку особистісних якостей дітей шкільного віку та досліджено вікову характеристику дітей-підлітків; розкрито сутність, зміст, структуру (когнітивний, емоційно-ціннісний, особистісний і поведінковий компоненти), критерії (змістовий, ціннісно-мотиваційний, вольовий, операційно-продуктивний), показники та рівні (високий, середній, низький) готовності майбутніх фахівців фізичного виховання і спорту до формування сприятливих для здорового способу життя особистісних якостей дітей підліткового віку; з'ясовано стан готовності майбутніх фахівців фізичного виховання і спорту до формування сприятливих для здорового способу життя особистісних якостей дітей підліткового віку.

Професійну підготовку майбутніх фахівців фізичного виховання і спорту до формування сприятливих для здорового способу життя особистісних якостей дітей підліткового віку» визначено як цілісний, системний, динамічний процес, орієнтований на формування й розвиток спеціальних фахових знань, умінь і навичок, реалізація яких спрямована на підтримку, збереження, зміцнення та відновлення здоров'я дітей підліткового

віку, формування їхньої здоров'язбережувальної компетентності, підвищення мотивації до здорового способу життя, виховання морально, фізично і духовно здорових особистостей, здатних до самовизначення у суспільстві і відповідальних за власне здоров'я. Результатом підготовки є готовність майбутніх фахівців фізичного виховання і спорту до формування сприятливих для здорового способу життя особистісних якостей дітей підліткового віку.

У другому розділі заслуговують схвалення визначені, обґрунтовані та впроваджені дисертантом організаційно-педагогічні умови: розвиток мотивації майбутніх фахівців фізичного виховання і спорту до формування сприятливих для здорового способу життя особистісних якостей дітей підліткового віку; доповнення змісту фахових дисциплін темами варіативного модуля «Здоровий спосіб життя»; використання інформаційно-комунікаційної системи «Активні парки» у підготовці майбутніх фахівців фізичного виховання і спорту до формування сприятливих для здорового способу життя особистісних якостей дітей підліткового віку.

Розроблено структурно-функційну модель підготовки майбутніх фахівців фізичного виховання і спорту до формування сприятливих для здорового способу життя особистісних якостей дітей підліткового віку, складовими якої є такі блоки: цільовий, теоретико-методичний, організаційно-змістовий, діагностично-результативний.

У третьому розділі дано характеристику змісту і методиці впровадження організаційно-педагогічних умов підготовки майбутніх фахівців фізичного виховання і спорту до формування сприятливих для здорового способу життя особистісних якостей дітей підліткового віку, подано особливості проведення формувального етапу педагогічного експерименту та його результати, а також розроблено навчально-методичне забезпечення для підготовки майбутніх фахівців фізичного виховання і спорту до формування сприятливих для здорового способу життя особистісних якостей дітей підліткового віку.

Висновки до розділів і загальні висновки відображають зміст і результати наукового дослідження, узгоджуються із його завданнями, є логічними й аргументованими.

Аналіз змісту дисертаційного дослідження дає вагомі підстави стверджувати, що поставлені завдання виконано, гіпотезу підтверджено, мету наукового пошуку досягнуто.

8. Дискусійні положення та зауваження до змісту дисертації.
Високо оцінюючи рецензовану дисертацію, відзначаємо окремі аспекти, що потребують уточнення, пояснення, корекції, а саме:

1. У науковій новизні доречно було б надати визначення поняття: «готовність майбутніх фахівців фізичного виховання і спорту до формування

сприятливих для здорового способу життя особистісних якостей дітей підліткового віку».

2. На нашу думку, у першому розділі дисертаційного дослідження, варто було б приділити більше уваги критичному аналізу науково-методичної літератури за проблемою дослідження та показати, що ще не зроблено іншими науковцями.

3. Практичне значення дослідження значно виграло б, за рахунок підсилення його таким матеріалом, як: доповнення окремих тематичних завдань і ситуацій, спрямованих на більш результативне формування готовності майбутніх фахівців фізичного виховання і спорту до формування сприятливих для здорового способу життя особистісних якостей дітей підліткового віку.

4. Розміщення таблиць у змісті роботи потребує технічного структурування.

Загалом, зазначені зауваження є дискусійними і не знижують науково-теоретичну та практичну цінність дисертаційної роботи.

9. Повнота викладу матеріалу дисертації у наукових публікаціях.

Основні теоретичні положення й висновки дисертації висвітлено у 21 науковій публікації, з них 6 статей опубліковано у фахових виданнях України; 3 статті у наукових періодичних видання, що індексуються Scopus/Web of Science Core Collection; 3 статті у виданнях зарубіжних країн; 7 публікацій у збірниках наукових праць і матеріалах конференцій; 1 навчально-методичний посібник; 1 методичні рекомендації.

10. Дані про відсутність, текстових запозичень та порушення академічної доброчесності. Структурна побудова та зміст анотацій українською й англійською мовами ідентичні основним положенням дисертації. За змістом дисертаційна робота Ребрини А.А. повністю відповідає спеціальності 011 Освітні, педагогічні науки. При детальному розгляді дисертаційної роботи порушень академічної доброчесності не виявлено.

11. Висновок. Рецензована робота є завершеною, самостійною науковою працею, що містить наукові результати, яким властива наукова новизна, теоретичне і практичне значення, що свідчить про оволодіння здобувачем методологією наукової діяльності та особистий внесок здобувача у вирішення означеної проблеми.

Дисертаційна робота Ребрини Андрія Анатолійовича «Підготовка майбутніх фахівців фізичного виховання і спорту до формування сприятливих для здорового способу життя особистісних якостей дітей підліткового віку» за науковим рівнем, практичною цінністю, змістом та оформленням відповідає вимогам пп. 6, 7, 8, 9 «Порядку присудження ступеня доктора філософії та

скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії», затвердженому постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 р. №44 та «Вимогам до оформлення дисертації», затвердженими наказом МОН України від 12 січня 2017 р. №40, а також напрямку наукових досліджень освітньо-наукової програми Хмельницького національного університету зі спеціальності 011 Освітні, педагогічні науки, галузі знань 01 Освіта / Педагогіка. Вважаю, що Ребрина А.А. заслуговує на присудження ступеня доктора філософії за спеціальністю 011 Освітні, педагогічні науки, галузі знань 01 Освіта / Педагогіка.

Рецензент:

доктор педагогічних наук, професор
завідувач кафедри фізичної терапії, ерготерапії
Хмельницького національного університету

Олег БАЗИЛЬЧУК

Підпис О.В. Базильчука засвідчую:

Проректор з наукової роботи
Хмельницького національного університету

Олег СИНЮК

